

หลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*

BUDDHIST PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE TO PROMOTE EFFICIENCY IN THE PERFORMANCE OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS

เนติลักษณ์ สุทธิรักษ์

Netilux Suttiruk

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surathani Buddhist College, Surathani, Thailand

Corresponding Author E-mail: netilux16@gmail.com

บทคัดย่อ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยระดับฐานรากของประเทศไทย ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ซึ่งมีเจตนารมณ์สำคัญในการกระจายอำนาจและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมิใช่เพียงกลไกด้านการบริการสาธารณะเท่านั้น หากยังเป็นเครื่องมือเชิงสถาบันที่มีส่วนในการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมบนหลักคุณธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความยุติธรรม อันเป็นหัวใจของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การดำเนินงานของเทศบาลจำเป็นต้องอาศัยกรอบคิดเชิงบูรณาการระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะ “พุทธธรรมาภิบาล” ซึ่งเป็นการน้อมนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นฐานกำกับการบริหารจัดการท้องถิ่น ตัวอย่างสำคัญคือการประยุกต์ใช้หลักพระ 4 ได้แก่ ปัญญาพละ วิริยพละ อดิวิญญะ และสังคหะ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรและยกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานขององค์กรให้มีความโปร่งใสและเป็นธรรม ขณะเดียวกันหลักธรรมาภิบาลยังประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 8 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักการกระจายอำนาจ และหลักความเสมอภาค ซึ่งสามารถใช้เป็นกรอบเชิงยุทธศาสตร์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารให้มีความยั่งยืน ดังนั้น การบูรณาการพุทธธรรมาภิบาลกับการจัดการท้องถิ่น จึงถือเป็นแนวทางเชิงนวัตกรรมที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นให้มีความมั่นคง โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าอย่างสมดุลและยั่งยืน ครอบคลุมทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรมาภิบาล, ส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

Local government organizations play a pivotal role in fostering grassroots democracy in Thailand, particularly in the aftermath of the 2475 political transformation, which emphasized decentralization and the active participation of citizens in shaping the direction of local development. Local government is therefore not merely a mechanism for public service delivery, but an institutional instrument for strengthening participatory democracy founded on the principles of morality, transparency, accountability, and justice—key elements of good governance. The effective administration of municipalities requires an integrative conceptual framework that combines good governance with Buddhist principles, giving rise to the notion of “Buddhist Governance.” This approach embeds Buddhist teachings into local administrative practices, thereby promoting both ethical standards and institutional efficiency. A notable application is the adoption of the Four Powers (Bala): paññābala (the power of wisdom), viriyabala (the power of effort), anavajjabala (the power of integrity), and saṅgahabala (the power of social harmony), which together enhance the competencies of personnel and elevate the quality, transparency, and fairness of organizational performance. At the same time, good governance comprises eight essential elements: the rule of law, morality, transparency, participation, accountability, efficiency, decentralization, and equity. These principles provide a strategic framework for strengthening the capacity and sustainability of local governance. Consequently, the integration of Buddhist Governance with contemporary local administrative principles constitutes an innovative approach that not only responds to the genuine needs of the people but also reinforces democratic stability at the local level. The ultimate objective is to advance balanced and sustainable community development across economic, social, political, and cultural dimensions, thereby enhancing the well-being of citizens and contributing to the long-term resilience of the nation.

Keywords: Buddhist Principles of Good Governance, Promoting Work Efficiency, Local Government Organizations

บทนำ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงมีความสนใจในการนำเสนอบทความวิชาการเรื่อง หลักพุทธธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมาภิบาล (Buddhist Principles of Good Governance) ได้แก่ หลักธรรมาภิบาลในพระพุทธศาสนา หลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดและวิธีปฏิบัติในการปกครองและการบริหารส่วนท้องถิ่น แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เทศบาลถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประวัติ

ความเป็นมายาวนานมากที่สุดในปัจจุบัน เทศบาลในประเทศไทย ถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2476 ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ปี ภายใต้อำนาจของพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น (นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ, 2545) ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ ถือเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งซึ่งผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ.2476 ซึ่งเป็นผู้นำแนวคิดเรื่องการปกครองท้องถิ่นที่ใช้อยู่แพร่หลายในตะวันตกเข้ามาใช้ในประเทศไทยนอกจากนี้ยังเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่สุดคนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ปี พ.ศ.2475 ความเป็นจริงแล้ว ประเทศไทยมีความพยายามในการจัดตั้งเทศบาลหลายครั้ง ตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เช่นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองท้องถิ่น เพื่อทำการปกครองตนเองขึ้นตามแบบอย่างประเทศตะวันตกที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539) เมื่อมององค์รวมในระดับชาติ ภาระหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับรัฐบาล กล่าวคือหน่วยงานในสังกัดมากมายและหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและสุขทุกข์ของประชาชนก็คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกฝ่ายก็ได้ฝากความหวังไว้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะสามารถ อำนวยความสะดวก แก้ไขปัญหาและดูแลทุกข์สุขของประชาชนได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจะต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง มิฉะนั้นจะทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรไม่เกิดประสิทธิภาพตามที่องค์กรต้องการ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร (อัครเดช ไม้จันทร์, 2561)

การบริหารราชการแผ่นดินในปัจจุบันของรัฐบาล มีนโยบายที่จะพัฒนาการเมือง การปกครองของประเทศไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถปกครองตนเองและพิทักษ์สิทธิของตนได้มากขึ้นมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพ เสริมสร้างหลักนิติรัฐ นิติธรรม สร้างความโปร่งใสและซื่อสัตย์สุจริตในการบริหาร ราชการแผ่นดิน และให้บริการประชาชน (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2544) ดังนั้นหลักพุทธธรรมาภิบาล ในการบริหารจัดการภาครัฐ เปรียบเสมือน ปทัสถาน ค่านิยม และกติกาในการแข่งขันที่การจัดการภาครัฐจะได้รับการจัดการภาครัฐด้วยรูปแบบที่โปร่งใส มีส่วนร่วม ครอบคลุมอย่างทั่วถึงและรับผิดชอบ รายงานต่อสาธารณะ ซึ่งทำให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน สร้างความเชื่อมั่นต่อสาธารณะและส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรม ความไว้วางใจในสังคม โดยการแสดงข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ การรายงานความรับผิดชอบต่อสาธารณะ การบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรมและการบริหารงานสาธารณะที่มีคุณภาพและเสมอภาค กล่าวอีกนัยหนึ่ง หลักพุทธธรรมาภิบาลมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเป็นธรรม ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับทุกภาคในสังคม ไม่ใช่ภาคใดภาคหนึ่ง ดังนั้น หลักพุทธธรรมาภิบาล จึงเป็นหลักในการบริหารจัดการที่ทั่วโลกต่างให้ ความสนใจและมีบทบาทความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร เพราะเป็นหลักการบริหารจัดการที่ใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมกำกับการบริหาร ในปัจจุบันวิทยาการด้านการบริหารและการจัดการก้าวหน้าไปมาก (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2536) เทศบาล แม้จะเป็นหน่วย การปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก แต่สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามกฎหมาย โดยเทศบาล มีความสำคัญต่อชุมชนในลักษณะที่เป็นองค์กรพื้นฐานของท้องถิ่นและเป็นกลไกที่สำคัญต่อ การบริหารการพัฒนา ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ในทางทฤษฎีมีความเชื่อว่า เทศบาล มีแนวโน้มว่าจะมีศักยภาพสูงในการพัฒนาชนบท เป็นองค์กรที่มีพลังของประชาชนในท้องถิ่น อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและทรัพยากรต่าง ๆ ในชนบท จึงน่าจะรู้ปัญหาความต้องการที่แท้จริงของ

ประชาชน รวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาก็ได้เป็นอย่างดี อันจะส่งผลต่อความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวของการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมในชุมชน

พระพุทธศาสนาจึงเป็นรากฐานสำคัญทางวัฒนธรรมของไทยทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ แม้แต่การปกครอง บ้านเมืองและการบริหารจัดการ จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงมีความสนใจในการนำเสนอบทความ วิชาการเรื่อง ที่เกี่ยวกับพุทธธรรมาภิบาล (Buddhist Principles of Good Governance) หลักธรรมาภิบาล ในพระพุทธศาสนา หลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดและวิธีปฏิบัติในการปกครองและการ บริหารส่วนท้องถิ่น แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการบริหาร องค์กรโดยใช้หลักพุทธธรรมหรือหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวชี้วัด (พุทธ+ธรรม+อภิบาล) ในงานบทความ วิชาการฉบับนี้ใช้หลัก พละ 4 (ธรรมอันเป็นกำลัง, ธรรมอันเป็นพลังในการบริหารหรือการปฏิบัติงาน) โดยประยุกต์ เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร หลักพละ 4 (อง.จตุกก.(ไทย) 21/154/215) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หลักพุทธธรรมาภิบาลสามารถส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปสู่การพัฒนาขององค์กรต่อไป

หลักธรรมาภิบาลในพระพุทธศาสนา

หลักธรรมาภิบาลในพระพุทธศาสนา เป็นหลักการปกครองโดยธรรมหรือธรรมรัฐที่ มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล และสะท้อนให้เห็นว่าพระพุทธองค์สนับสนุนรูปแบบการปกครองโดย ธรรม คำว่า “ธรรม” คือ ความถูกต้องเป็น หลักในการปกครอง (พระมหาไกรวรรณ ชินหัตติโย และคณะ, 2560)

ความหมายของธรรมาภิบาลของ (ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ, 2545) คือ การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ตรวจสอบได้และการมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้หลักประกันว่าการดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจวางอยู่บนฉันทานุมัติ อย่างกว้างขวางของสังคม (จรัส สุวรรณเวลา, 2546) กล่าวว่าธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองที่ดี ธรรม คือ ความดี อภิบาล คือ ค้ำครอง ปกป้อง ดูแลบำรุง รักษา อภิหมายถึง สูง เหนือ ยิ่ง บาล หมายถึง รักษา ปกครอง และใน ภาษาอังกฤษ มาจากคำว่า Governor ในภาษา ลาติน หรือคำว่า Gubernare ภาษากรีก หมายถึง to steer หรือ ถือหางเสือ (เช่น เรือ) แต่เดิม ในภาษาอังกฤษคำนี้ใช้เป็นคำนาม หมายถึง รัฐบาล (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2552) ได้ให้ความหมายว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง ระบบโครงสร้าง กระบวนการต่าง ๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของประเทศ เพื่อที่ภาคต่าง ๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ การปกครองและบริหารบนพื้นฐานของหลักธรรม ความดี ความถูกต้อง ซึ่งสะท้อนถึงแนวความคิดปรัชญาที่เน้นเรื่องความดี ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Good Governance ซึ่งความหมายที่น่าจะสอดคล้อง และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป คือ ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารโดยยึด หลักธรรม ความดี และความถูกต้อง (พัชรีย์ สิโรรส และคณะ, 2561)

คุณลักษณะของธรรมาภิบาล 8 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ รับผิดชอบต่อตรวจสอบสาธารณะเป็นหลักการที่สำคัญที่องค์กรทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่นและภาคประชาสังคม เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบและ สะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะและผู้มี

ส่วนเกี่ยวข้อง เป็นการแสดงความ รับผิดชอบในการตัดสินใจซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ จิตสำนึกของความ รับผิดชอบ จำเป็นต้องปฏิบัติโดยยึดหลักนิติธรรมและความโปร่งใส

2. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการที่หน่วยงาน ใช้ประโยชน์ของ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความคุ้มค่า ซึ่งหมายถึงการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

3. ความเป็นธรรมในสังคมและการคำนึงถึงส่วนรวม เพื่อให้เกิดความผาสุกของสมาชิกในสังคม กระบวนการตัดสินใจต้องสร้างหลักประกันในเรื่องความเป็นธรรมในสังคมให้และโยชน์ตกแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มที่ด้อยโอกาส หรือกลุ่มที่ เสียเปรียบในสังคมเพื่อให้สมาชิกในสังคมได้มีโอกาสในการ พัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4. การยึดมั่นในฉันทามติ หมายถึง การมีข้อสรุปร่วมกันและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย ธรรมาภิบาลให้ ความสำคัญกับฉันทามติของผู้แสดงบทบาทที่หลากหลายในสังคม สร้างความสมานฉันท์ประสานระหว่างกลุ่ม ประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปร่วมกันและ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย

5. การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ของธรรมาภิบาล เพื่อสร้างหลักประกันว่าทุกฝ่ายมีส่วนร่วมใน กระบวนการตัดสินใจร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามผลและร่วมรับผลประโยชน์จากการตัดสินใจ

6. การสนองตอบความต้องการ ธรรมาภิบาลจำเป็นต้องมีสถาบันและกระบวนการ ที่สนองความต้องการ ของประชาชน มีกลไกที่กำหนดกรอบด้านการปฏิบัติและกรอบด้าน เวลาที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

7. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การมีกรอบกฎหมายที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย (Fair Legal Frame Frameworks) มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีมาตรฐาน เชิงซ้อน ดูแลการปฏิบัติเป็นไปตามกรอบของ กฎหมาย มีการดูแลไม่ให้มีการใช้กฎหมายไปแสวงหาประโยชน์มิ ชอบ ป้องกันการละเมิด หรือลิดรอนสิทธิพลเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิขั้นพื้นฐาน มีการปรับปรุง กฎหมาย ให้ทันสมัยสอดคล้องกับอารยประเทศ มีการอบการปฏิบัติที่เคารพสิทธิและเสรีภาพของ ประชาชน การ กำหนดกรอบเวลาการปฏิบัติที่ชัดเจนให้ประชาชนทราบ

8. หลักความโปร่งใส ธรรมาภิบาลสะท้อนถึงการตัดสินใจที่โปร่งใส มีการดำเนินการเป็นไปตามกรอบและ กติกาที่ได้รับความเห็นชอบและเป็นไปโดยเปิดเผย มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ แลกผลงานตลอดจนผลก้าวหน้าในการดำเนินงานผ่านทางสื่อสารมวลชนที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้สังคม ภายนอกเข้าถึงข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส (ไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2548)

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาล เป็นแนวคิดสำคัญที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่น เนื่องจากเป็นหลักการที่ครอบคลุมกว้างขวางทั้งมิติการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม หลักการบริหารการจัดการ บ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลคือการบริหารที่สามารถตรวจสอบได้และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเป็น ระบบที่เปิดโอกาสให้ ประชาชนได้มีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสังคมประชาธิปไตยที่มีหลัก ธรรมาภิบาล ดังนั้น การบริหาร หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย

หลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักพุทธธรรมาภิบาลยังไม่มีกำหนดไว้เป็นเอกเทศ หรือระบุว่าเป็นหลักธรรมใด แต่สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบริหารงานเพื่อประชาชน หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องมากที่สุดได้แก่หลักพระ 4 ประการด้วย ปัญญาพล (กำลังคือปัญญา) วิริยพล (กำลังคือวิริยะ) อนวัชชพล (กำลังคือกรรมที่ไม่มีโทษ) สังคหพล (กำลังคือการสงเคราะห์) ด้วยเหตุที่ว่าหลักพระ 4 ประการนี้ มีความสอดคล้องกับการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแง่ของการเป็นกำลังสนับสนุนทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ปัญญาพล (กำลังคือปัญญา) คือกำลังแห่งองค์ความรู้ ความรอบรู้หรือความฉลาดหรืออีกนัยหนึ่ง หมายถึง การที่รู้มากกว่าที่เห็น มีความเข้าใจมากกว่าที่ได้ยิน
2. วิริยพล (กำลังคือวิริยะ) ความเพียรพยายามที่เป็นพลัง ซึ่งพลังนั้นจะกระทำไปสู่จุดมุ่งหมาย โดยความเพียรนั้นต้องเป็นความเพียรชอบ คือ ความเพียรพยายามไม่ให้เกิดความชั่ว ความเพียรพยายามที่จะละความชั่ว
3. อนวัชชพล (กำลังคือกรรมที่ไม่มีโทษ) คือ กำลังสุจริต กำลังการกระทำที่ไม่มีโทษ คือ กายกรรม วาจากรรม มโนกรรมบริสุทธิ์ เช่น มีความประพฤติและหน้าที่การงานสุจริต ไม่มีข้อบกพร่องเสียหาย พูดจริง มีเหตุผล มุ่งดี ไม่รุกรานให้ร้ายใคร ทำการด้วยเจตนาบริสุทธิ์
4. สังคหพล (กำลังคือการสงเคราะห์) การยึดเหนี่ยวน้ำใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี) สงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุ 4 ประการนี้ ได้แก่ 1) ทาน (การให้ปัน) 2) เปยยวัชชะ (การพูดจับใจ) หรือ ปิยวาจา (วาจาอ่อนหวาน) 3) อตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) 4) สมานัตตตา (มีตนเสมอ) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2559)

แนวทางการประยุกต์ใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำลังความรู้ มีความสอดคล้องกับเรื่องของการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรด้านปัญญาความรู้ กำลังความเพียร จะมีความสอดคล้องกับความพยายามความอดทนที่จะมุ่งปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ กำลังความสุจริตมีความสอดคล้องกับธรรมาภิบาลและหลักการสงเคราะห์ สอดคล้องกับหลักของจิตอาสาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงาน แสดงให้เห็นว่าหลักพระ 4 มีความสอดคล้องกับหลักการปกครองส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นเนื้อเดียวกัน ซึ่งเมื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นเกณฑ์ในการบริหารก็จะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับมีประสิทธิภาพเป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดได้เป็นอย่างดี

แนวคิดและวิธีปฏิบัติในการปกครองและการบริหารส่วนท้องถิ่น

แนวคิดและวิธีปฏิบัติในการปกครองและบริการของท้องถิ่นจึงเปลี่ยนไปจาก อดีตอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักการอันเป็นสาระสำคัญ 3 ประการคือ

1. เปลี่ยนจาก การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เป็นธรรมาภิบาลท้องถิ่น (local governance)
2. เปลี่ยนจาก การบริหารภาครัฐ (Public Administration) เป็นการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Administration-NPA)

3. การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมือง เจ้าหน้าที่และประชาชน จากผู้บริหาร/ผู้รับบริการเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือหุ้นส่วนในการพัฒนาท้องถิ่น (Steak Holder) คำว่า การปกครอง (Government) กับ คำว่า ธรรมาภิบาล (Governance) มีความหมาย ต่างกัน คำว่า การปกครอง หมายถึงการตัดสินใจและใช้ ทรัพยากรของสถาบันที่เป็นทางการของรัฐ เช่น รัฐบาลตัดสินใจภายใต้กรอบการบริหารและกฎหมายที่กำหนดไว้ และใช้ทรัพยากรสาธารณะใน หน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ สิ่งสำคัญคือการตัดสินใจของรัฐบาลอยู่บนพื้นฐานการสนับสนุน ของอำนาจของรัฐ ที่ชอบธรรม ส่วนคำว่าธรรมาภิบาล เกี่ยวข้องกับการปกครองแต่ผนวกด้วยกระบวนการใช้ อิทธิพลและ เจริญระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคที่ไม่แสวงหากำไรเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน ส่วน อำนาจตามลำดับชั้นของรัฐก็ยังอยู่เพียงแต่ธรรมาภิบาลเน้นการกำกับดูแล การใช้อิทธิพลและความ ร่วมมือ กันระหว่างรัฐบาลกับฝ่ายอื่น สิ่งที่น่าสนใจที่นี่คือรัฐบาลไม่ได้เป็นผู้ตัดสินใจฝ่ายเดียวแต่มีฝ่าย อื่นร่วมด้วย ในระบบ ความสัมพันธ์แบบธรรมาภิบาลนั้นไม่มีหน่วยใดที่ใช้อำนาจเหนือฝ่ายอื่นได้แต่ เป็นความสัมพันธ์ร่วมกันทั้งภาครัฐ และเอกชนต่างก็มีความรู้และทรัพยากรที่จะจัดการกับปัญหา ร่วมกัน สำหรับการเปลี่ยนแปลงในระดับท้องถิ่นนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่นหมายถึงการปกครองของ สภาหรือนายกเทศมนตรีที่ได้รับเลือกจากประชาชนมาตาม ระบอบประชาธิปไตย

ธรรมาภิบาลท้องถิ่น มีความหมายกว้างกว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นหมายถึง กระบวนการและโครงสร้าง บริหารบริหารปกครองของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและ อาสาสมัครในระดับท้องถิ่นหน่วยงานเหล่านี้ รับผิดชอบร่วมกันและมีประโยชน์ต่อการทำงานในระดับ และส่วนต่าง ๆ แตกต่างกัน ส่วนสภาที่มาจากการ เลือกตั้งก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งสำคัญของระบบธรรมาภิบาลท้องถิ่น นักวิชาการบางคนอธิบายว่าสาเหตุที่ต้องมี ระบบธรรมาภิบาลท้องถิ่นนั้นเป็นเพราะ ท้องถิ่นถูกตัดงบประมาณ แต่สิ่งที่เป็นผลลัพธ์ของระบบธรรมาภิบาล ท้องถิ่นคือระบบธรรมาภิบาล ท้องถิ่นเป็นวิธีเปลี่ยนความรับผิดชอบจากรัฐไปเอกชน อาสาสมัครและประชาสังคม แต่การ รับผิดชอบแทนที่กันนี้มีเส้นแบ่งความรับผิดชอบต่อประชาชนไม่ชัดเจนและเป็นสิ่งท้าทาย ประชาธิปไตย ท้องถิ่น ธรรมาภิบาลท้องถิ่นเป็นการเปลี่ยนแปลงจากการมองการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็น เพียงเครื่องมือในการ จัดทำบริการสาธารณะของท้องถิ่น มาเน้นการสร้างวิถีชีวิตภายในชุมชนอย่างมี เหตุผลและรอบด้านซึ่งได้ขยาย บทบาทจากงานบริหารท้องถิ่นออกไปสู่เรื่องความเป็นอยู่ของ ประชาชนทั้งหมดทุกด้าน การเปลี่ยนจากการ ปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่ธรรมาภิบาลท้องถิ่นได้เกิดขึ้น ในประเทศทั่วโลกรวมถึงในประเทศกำลังพัฒนา การเปลี่ยนจากการปกครองเป็นธรรมาภิบาลท้องถิ่นมีผลให้ต้องเปลี่ยนวิธีการทำบริการ สาธารณะและการ ดำเนินการโดยการนำแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้มากขึ้นเช่นการแปรรูป หรือวิธีการทำงานแบบธุรกิจ ดังที่เกิดกับการปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วโลก เช่น เมืองนิวยอร์ก มิลวอกี อินเดียนาโพลิสโดยมีเป้าหมายที่จะ ปรับปรุง 2 ด้านคือการพัฒนาประชาธิปไตยและการบริการในท้องถิ่นโดยการนำแนวทางระบบตลาดหรือ ภาคเอกชนมาใช้เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับท้องถิ่น นอกจากนี้ท้องถิ่นมีการปฏิสัมพันธ์กับประชาชนโดยตรง โดยใช้เทคโนโลยีระบบอิเล็กทรอนิกส์เช่นจัด ให้มีประชาธิปไตยทางตรงในท้องถิ่นจัดให้มีการลงมติทาง อิเล็กทรอนิกส์ การเปิดให้เสนอแนะความ คิดเห็นผ่านระบบ เฟซบุ๊คส์ (Facebook) การตั้งคณะลูกขุนภาค ประชาชนหรือวิธีการอื่นซึ่งในปัจจุบัน นวัตกรรมประชาธิปไตยท้องถิ่นเหล่านี้ได้แพร่หลายไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก (Hambleton, R. et al., 2002)

สรุปได้ว่า คำว่าธรรมาภิบาล มีความหมายต่างกับคำว่า การปกครองท้องถิ่นซึ่งหมายถึง การตัดสินใจและใช้ทรัพยากรของสถาบันที่เป็นทางการของรัฐ เช่นรัฐบาลตัดสินใจภายใต้กรอบการ บริหารและกฎหมายที่กำหนดไว้และใช้ทรัพยากรสาธารณะในหน้าที่ที่รับผิดชอบ สิ่งสำคัญคือการ ตัดสินใจของรัฐบาลอยู่บนพื้นฐานการสนับสนุนของอำนาจของรัฐที่ชอบธรรม ส่วนคำว่าธรรมาภิบาล เกี่ยวข้องกับการปกครองแต่ผนวกด้วยกระบวนการใช้อิทธิพลและเจรจาระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคที่ไม่แสวงหากำไรเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมธรรมาภิบาลท้องถิ่น หมายถึงกระบวนการและ โครงสร้างการบริหารปกครองของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและอาสาสมัครในระดับ ท้องถิ่นหน่วยงานเหล่านี้รับผิดชอบร่วมกันและมีประโยชน์ต่อการทำงานในระดับและส่วนต่าง ๆ แตกต่างกัน ส่วนสภาที่มาจากการเลือกตั้งก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบธรรมาภิบาลท้องถิ่น ระบบธรรมาภิบาลท้องถิ่นเป็นวิธีเปลี่ยนความรับผิดชอบจากรัฐไปเอกชน อาสาสมัครและประชาสังคม ภายใต้กรอบนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบและความคุ้มค่า

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

Millett, J. D. ได้ให้ความหมายของ คำว่า ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ และได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงาน ซึ่งความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจในการบริการให้กับประชาชน โดยพิจารณาจากกิจกรรม ดังนั้นการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง และการให้บริการอย่างก้าวหน้า (Millett, J. D., 1954)

ศุกลวัฒน์ นิธิกุลธนาโรจน์ ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ความสามารถในการบรรลุจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานโดยใช้ทรัพยากรในทุกด้านต่ำสุด การใช้วิธีการ (Mean) ทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดการสิ้นเปลืองน้อยที่สุด โดยมีเป้าหมาย (Goal) คือประสิทธิผล (Effectiveness) แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยทั่วไป หมายถึง ความสามารถในการบริหารงานหรือการปฏิบัติงาน (Performance) เมื่อมีผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย ก็ถือว่ามีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูง แต่ถ้ามีผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานไม่มีข้อบกพร่อง ก็ถือว่าประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ (ศุกลวัฒน์ นิธิกุลธนาโรจน์, 2552)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพการทำงาน หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของงาน และองค์กร รวมถึงความสุขของบุคลากรผู้ทำงานด้วย กล่าวคือ หากองค์กรใด บุคลากรไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ส่งผลต่อผลงาน และการปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ คุณภาพของงานที่ต่ำลงทำให้เกิดความเสียหายขึ้น ส่งผลเสียต่อองค์กร แต่ในทางตรงกันข้าม หากองค์กรมีบุคลากรที่มีความพึงพอใจในการทำงานย่อมส่งผลในทางที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ให้บรรลุตามเป้าหมายเป็นผลดีต่อองค์กร ดังนั้น หากหน่วยงาน หรือองค์กรใดให้ความสำคัญในเรื่องของประสิทธิภาพการปฏิบัติให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในหน่วยงาน หรือองค์กรของตน และมีความเข้าใจในปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ จะส่งผลต่อความสำเร็จของ หน่วยงานหรือองค์กรนั้น (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548)

สรุปได้ว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานหมายถึง การปฏิบัติงานของทีมงานที่มีความสามารถ ทักษะ สมรรถนะในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความสำเร็จตามเป้าหมายของงาน และองค์กร ตามระยะเวลาที่วางแผน รวมถึงมีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ไม่เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้รับบริการ ทุกส่วนงานมีความสามัคคีการมีส่วนร่วม ให้ความร่วมมือกัน ส่งผลดีต่อส่วนรวม และผู้รับบริการ

การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนเพื่อให้พนักงานหรือบุคลากรของตนนั้นได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการขับเคลื่อนให้องค์กร ปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นไป โดยเมื่อนำหลักธรรมาภิบาลด้านคุณธรรมและความโปร่งใส มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับองค์กร เพื่อให้บุคลากรในองค์กรได้ตระหนักถึงความรู้ที่มีความถูกต้องชอบธรรม (มาลัย สาแก้ว, 2565)

Zaleanick, A.et al ได้กล่าวว่าการปฏิบัติงานจะดีมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติว่าจะได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งภายนอกและภายใน (external and internal) มากน้อยเพียงใด ซึ่งถ้าหากว่า ผู้ปฏิบัติงานได้ รับการตอบสนองมากการปฏิบัติงานก็ย่อมมีประสิทธิภาพมากด้วยเช่นกันโดยมีรายละเอียดดังนี้ ความต้องการภายนอกได้แก่

1. รายได้หรือค่าตอบแทน
2. ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
4. ตำแหน่งหน้าที่ ความต้องการภายใน ได้แก่

4.1 ความต้องการเข้าหมู่คณะ

4.2 ความต้องการแสดงความจงรักภักดีความเป็นเพื่อน และความรักใคร่ การทำงานร่วมกันเป็น ทีมของทีมนักวิชาการทุกระดับในองค์กรจะทำให้งานที่ปฏิบัตินี้สามารถบรรลุ เป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้ได้ทันองค์กร จะต้องมีการทำงานที่มีประสิทธิภาพต่อองค์กร นั้น ๆ ด้วย (Zaleanick, A.et al., 1958)

Woodcock, M. ได้กล่าวว่า ลักษณะของทีมการทำงานที่มีประสิทธิภาพไว้ 11 ด้านดังนี้

1. ความสมดุลในบทบาท (Balanced Roles) คือ ในทีมการทำงานจะผสมผสานทักษะ ความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกันของบุคคลและใช้ความแตกต่างดำเนินบทบาทของแต่ละงานได้ อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป (Woodcock, M., 1989)

2. เป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Clear Objectives and Agreed Goals) คือ ทีมการทำงานมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสอดคล้องกันสมาชิกทุกคนในทีมรับรู้และยอมรับเป้าหมายและวัตถุประสงค์นั้น

3. การเปิดเผยและเผชิญ (Openness and Confrontation) คือ บรรยากาศในการทำงานเป็นทีมเป็นไป อย่างเปิดเผย สมาชิกสามารถที่จะแสดงความรู้สึกความคิดเห็นของตนต่อการทำงานได้ มีการสื่อสารโดยตรง หันหน้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหาสร้างความเข้าใจกัน

4. การสนับสนุนและการไว้วางใจ (Support and Trust) คือ สมาชิกทุกคนได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความจริงใจต่อกัน สามารถพูดได้อย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน พร้อมทั้งจะรับมือในการแก้ไขปัญหา

5. ความร่วมมือและขัดแย้ง (Co-operation and Conflict) คือ สมาชิกในทีมให้ความร่วมมือ กันทำงาน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือสนับสนุน ช่วยเสริมสร้างทักษะความรู้ความสามารถให้แก่กัน รวมทั้งการสนับสนุนแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เอื้อประโยชน์ต่อการทำงาน มีการใช้ความขัดแย้ง ในทางสร้างสรรค์เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหา

6. วิธีการปฏิบัติงานชัดเจน (Sound Procedures) คือ การทำงานของทีมมีการประชุม ปรึกษาหารือและหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน การตัดสินใจจะใช้ข้อมูลและความเห็นของสมาชิกทีม ทุกคน

7. ภาวะผู้นำที่เหมาะสม (Appropriate Leadership) การทำงานในทีมจะต้องมีผู้นำที่มี ความสามารถและความเหมาะสมในสถานการณ์นั้น ๆ โดยสมาชิกทุกคนสามารถที่จะเป็นผู้นำทีม ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้น

8. ทบทวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ (Regular Review) คือการติดตามผลการปฏิบัติงานของทีมอย่างสม่ำเสมอว่ามีปัญหาใดที่จะต้องร่วมกันปรับปรุงแก้ไข

9. การพัฒนาบุคลากร (Individual Development) คือการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถ ของสมาชิกทีม ให้โอกาสสมาชิกได้ใช้ทักษะความรู้ความสามารถที่มีในการทำงานอย่างเต็มที่

10. สัมพันธภาพระหว่างกลุ่มที่ดี (Sound Inter-group Relations) คือ การทำงานที่มีสัมพันธภาพที่ดีมีการร่วมมือให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

11. การติดต่อสื่อสารที่ดี (Good Communications) คือการติดต่อสื่อสารในทีมเป็นไปอย่างถูกต้องชัดเจนเหมาะสม สื่อสารกันทางตรง สมาชิกในทีมมีการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารความคิดเห็น

สรุปได้ว่า การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายสาเหตุทั้งที่ส่งผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ซึ่งอาจแบ่งออกเป็นปัจจัย ภายในนอกได้แก่ในเรื่องของสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงานที่จะส่งผลต่อความปลอดภัยและความพึงพอใจในการทำงาน รวมทั้งเกิดความคล่องตัวในการทำงาน การปกครองบังคับบัญชาหรือการบริหารองค์การต้องกำหนดแนวทางที่ชัดเจน ใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว สามารถลดขั้นตอนในการทำงานได้เป็นอย่างดี ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ การได้คนที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์มาทำงานตรงตามตำแหน่งงาน การให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อให้เกิดแนวความคิดหรือสร้างสรรค์สิ่ง ใหม่ ๆ การสร้างขวัญและแรงจูงใจด้วยการให้สวัสดิการหรือรางวัลตอบแทน เพื่อให้ผลของงานเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดตามเป้าหมายที่วางไว้

สรุป

หลักพุทธธรรมาภิบาลที่ใช้ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ หลักพระ 4 ประกอบด้วย 1) ปัญญาพระ กำลังคือปัญญา คือ ต้องรู้คน รู้ตน และรู้งานหรือรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่และรอบรู้ในบุคคลที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี 2) วิริยพระ กำลังคือวิริยะ 3) อนวัชชพระ กำลังคือ กรรมที่ไม่มีโทษการปฏิบัติ 4) สังคหพระ กำลังคือการสงเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณธรรม จริยธรรมและทำงาน ยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เอาใจใส่ต่อ

งาน ไม่เกิดความกังวลในการทำงาน เพราะที่ได้รับสิ่งประโยชน์ต่าง ๆ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความสะดวก หรือ รวมไปถึงความต้องการ เช่น การแสดงออกถึงความคิดเห็น ค่าตอบแทน สถานที่ เวลา และการได้รับการยอมรับ ยกย่องจากเพื่อนร่วมงานในองค์กร ยิ่งทำให้ความรู้สึกเหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่

เอกสารอ้างอิง

- จรัส สุวรรณเวลา. (2546). จุดบอดบนทางสู่ธรรมาภิบาล : บทบาทของบอร์ดองค์การมหาชน. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลักษณ์.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์สนเทศรุ่งเรือง จำกัด.
- ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ. (2545). ธรรมาภิบาลการบริหารการปกครองโปร่งใสด้วยจริยธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2544). การใช้เครื่องมือเศรษฐศาสตร์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 6(1), 93-105.
- นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ. (2545). โครงการวิจัยร่วมกันระหว่างไทยและญี่ปุ่นเรื่อง การเสริมสร้างสมรรถนะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2552). การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). จิตวิทยาการบริหารบุคคล. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. นนทบุรี: โรงพิมพ์พิมพ์ ทรัพย์การพิมพ์.
- พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย และคณะ. (2560). การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างสุข ภาวะ ผู้สูงอายุ ขององค์กรชุมชน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี.
- พัชรี สีโรรส และคณะ. (2561). ความขัดแย้งในสังคมไทยยุควิกฤตเศรษฐกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2548). ธรรมาภิบาลกับการจัดการยุคใหม่ ใน 50 ปี คณะรัฐประศาสนศาสตร์. สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2498-2548). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สยามทองกิจ จำกัด.
- มาลัย สาแก้ว. (2565). การส่งเสริมการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของ องค์กร. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร, 5(2), 163-174.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2536). การบริหารงานพัฒนาชนบทการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารงานพัฒนาสาธา ตำบล: สาเหตุและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ศุกลวัฒน์ นิธิกุลธนาโรจน์. (2552). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ พนักงานบริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทยแลนด์ จำกัด. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตศึกษา สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

อัครเดช ไม้จันทร์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Hambleton, R. et al. (2002). Globalism and local democracy: Challenge and change in Europe and North America. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Millett, J. D. (1954). Management yhe Plublic Service. New York: McGraw-Hill.

Woodcock, M. (1989). Team Development Manual. (2 nd ed). Great Britain : Billing and Son.

Zaleanick, A. et al. (1958). Motivation Productivity and Satisfaction of Workers. Massachusettes: Division of Research, Harvard University.